

MMM Ruokastrategia

Strategiakyselyn avointen vastausten analyysi

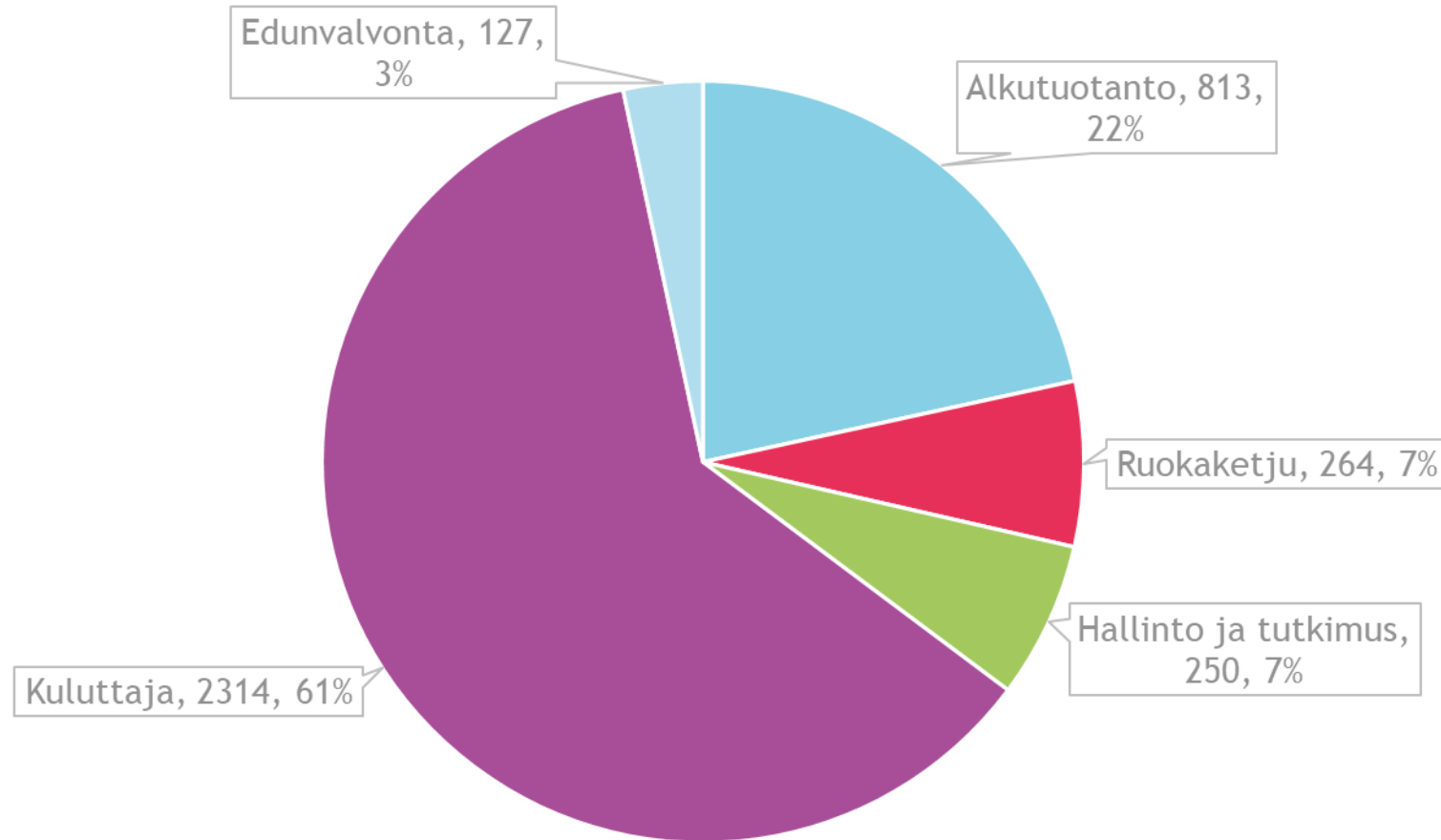
Teppo Nieminen
Fountain Park Oy

Analyysi

- Aineistona Ruokastrategiahankkeen tekemä kysely
- 5 avointa/täydentävää kysymystä
- 3768 vastauskertaa, joista yhteensä n. 7300 avointa vastausta
- Tekoälyavusteinen luokittelu: Mistä aiheista vastaaja vastauksessa puhuu?
  - Aiheita kertyi lopulta yli 50 - ruokajärjestelmään liittyy kaikki
- Yhden vastaajan avoimet vastaukset eri kysymyksiin pysyvät yleensä tiiviisti hänen ydinajatuksensa ja tulevaisuusnäkemyksensä puitteissa

Vastaajien taustajakauma

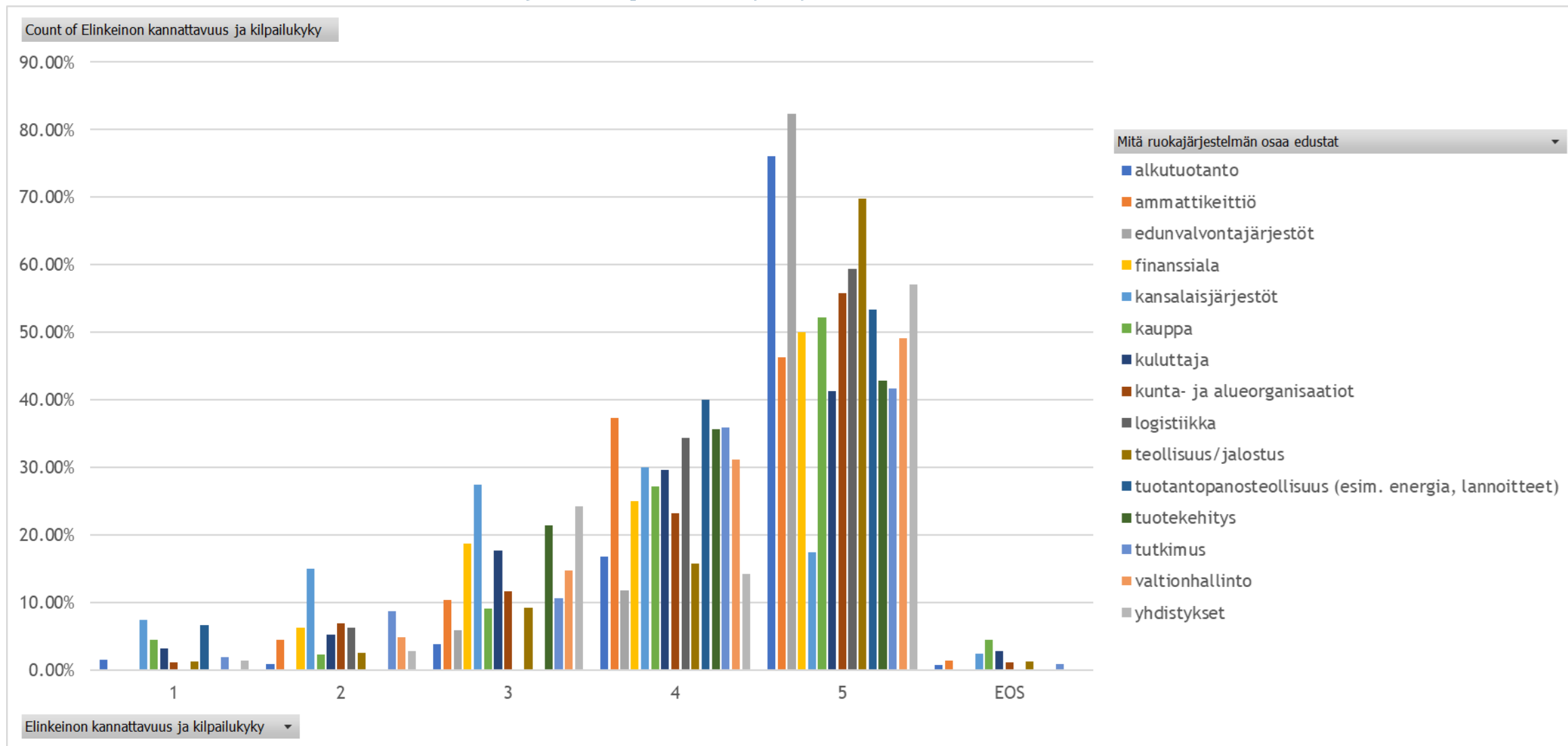
Kysymys 1: Mitkä ovat tärkeimpiä näkökulmia, joiden varaan ruokajärjestelmää tulee tulevaisuudessa rakentaa?

- 5 valmista näkökulmaa:
  - Elinkeinon kannattavuus ja kilpailukyky
  - Huoltovarmuus ja omavaraisuus
  - Rikas ruokakulttuuri
  - Ruuan terveellisyys ja turvallisuus
  - Ympäristökestävyys
  - Muu (avoin)
- Asteikko 1-5 (1= ei tärkeä, 5= erittäin tärkeä, EOS-vaihtoehto mukana)
- Tulokset esitetty seuraavilla sivuilla prosentteina kunkin vastaajaryhmän vastauksista
- Tulokset ovat mukana sekä kaikilta vastaajaryhmiltä että joidenkin vastaajaryhmien pienuuden vuoksi seuraaviin suurempiin ryhmitellyiltä taustamuuttujaryhmiltä:
  - Alkutuottajat
  - Muu ruokaketju (ammattikeittiöt, finanssiala, kauppa, logistiikka, teollisuus/jalostus, tuotantopanosteollisuus)
  - Hallinto (kunta- ja alueorganisaatiot ja valtionhallinto)
  - Kuluttajat
  - Edunvalvonta (edunvalvontajärjestöt, kansalaisjärjestöt, yhdistykset)
  - T&K (tuotekehitys, tutkimus)
- Ryhmittely on looginen ja helpottaa lukemista, mutta niputtaa paikoin yhteen erilaisiakin intressejä

Kokonaiskeskiarvo- ja hajonta

	Elinkeino- kannattavuus ja kilpailukyky	Huoltovarmuus ja omavaraisuus	Rikas ruokakulttuuri	Ruuan terveellisyys ja turvallisuus	Ympäristökestävyys
Keskiarvo	4.204993	4.616089	3.627739	4.70957	4.252427
Keskihajonta	1.017668	0.774537	1.002414	0.687297	0.970907

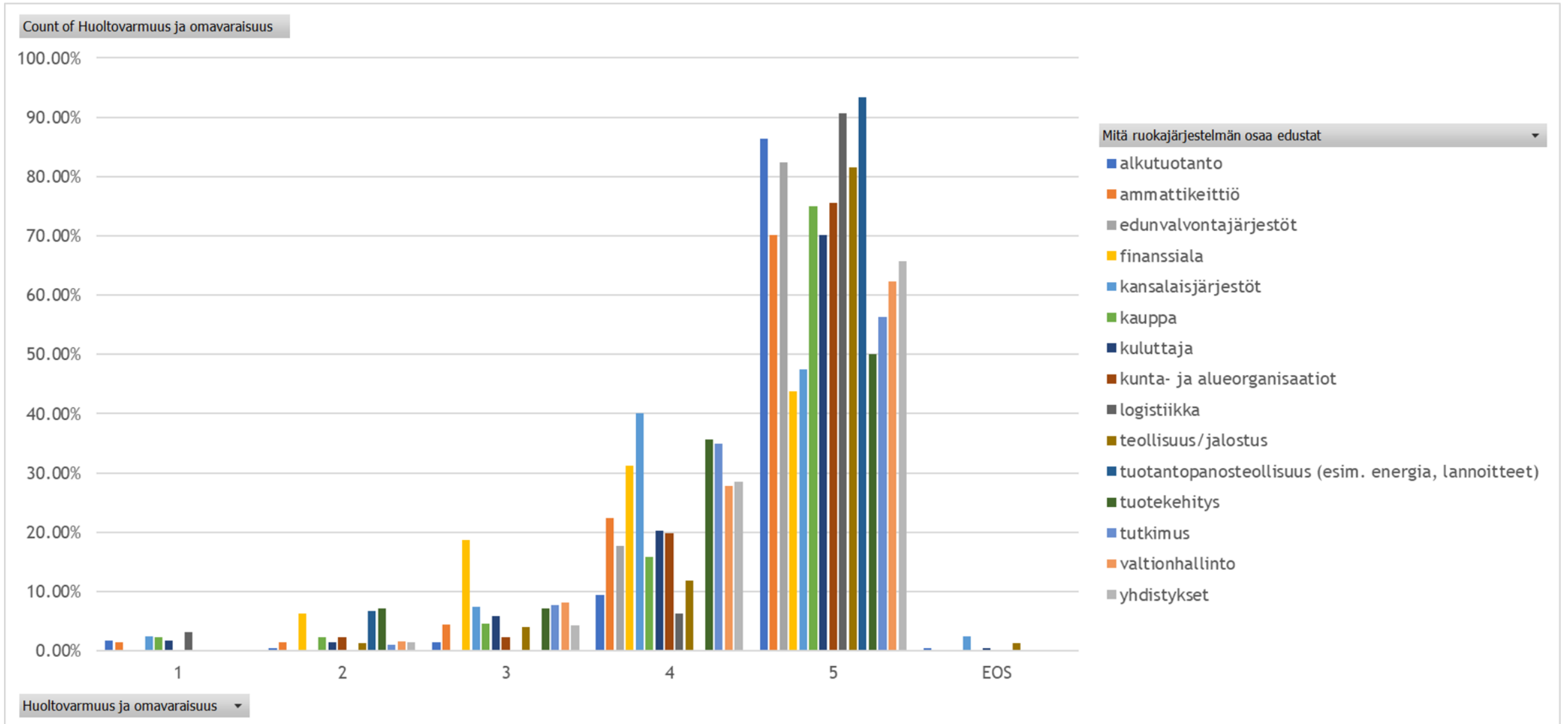
Elinkeinojen kannattavuus ja kilpailukyky

Elinkeinoon kannattavuus ja kilpailukyky, keskiarvo vastaajaryhmittäin

Vastaaja	Keskiarvo
alkutuotanto	4.63
ammattikeittiö	4.21
edunvalvontajärjestöt	4.76
finanssiala	4.19
kansalaisjärjestöt	3.28
kauppa	4.07
kuluttaja	3.92
kunta- ja alueorganisaatiot	4.22
logistiikka	4.47
teollisuus/jalostus	4.46
tuotantopanosteollisuus (esim. energia, lannoitteet)	4.33
tuotekehitys	4.21
tutkimus	4.04
valtionhallinto	4.25
yhdistykset	4.23
Kaikkien vastausten keskiarvo	4.20

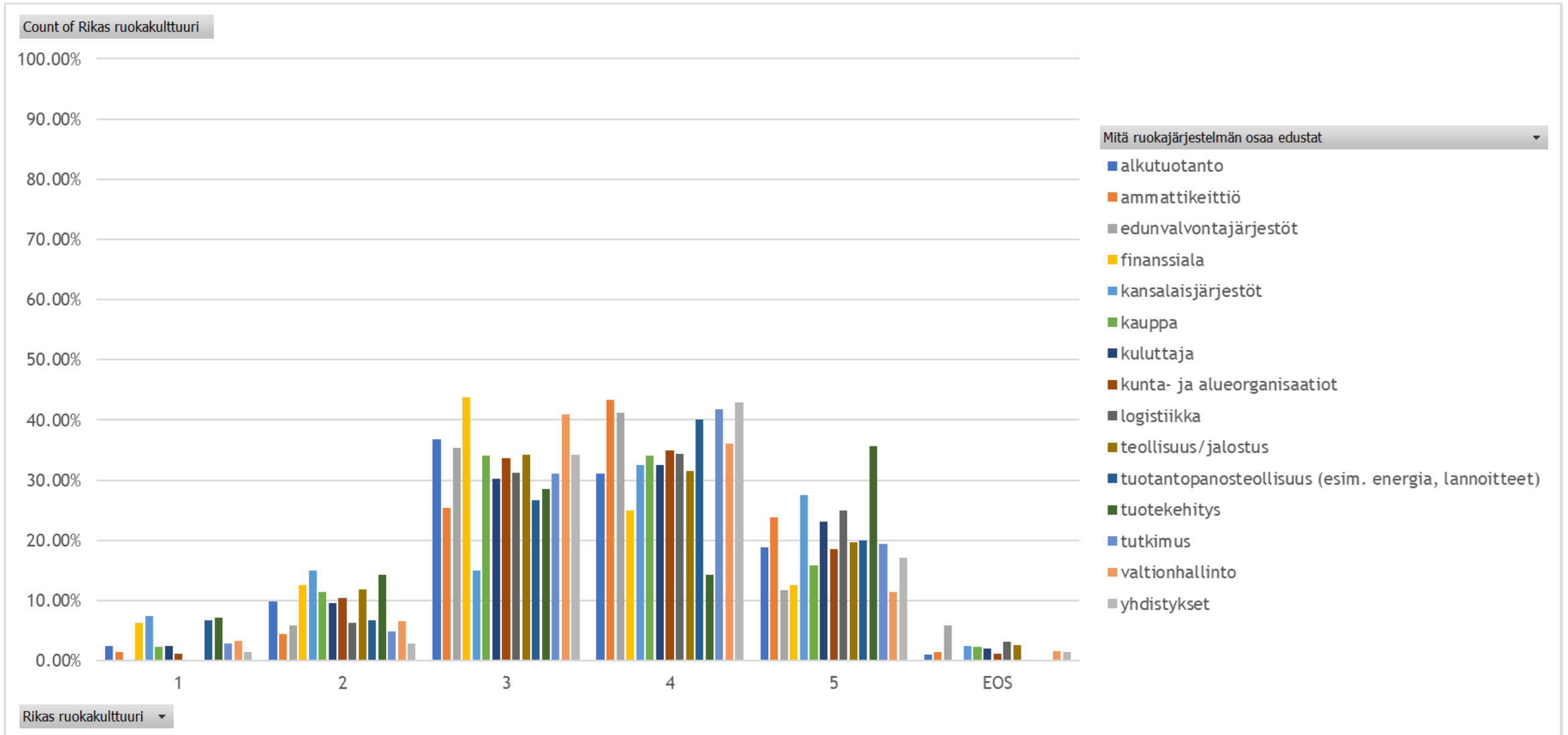
Huoltovarmuus ja omavaraisuus

Huoltovarmuus ja omavaraisuus, keskiarvo vastaajaryhmittäin

Vastaaja	Keskiarvo
alkutuotanto	4.77
ammattikeittiö	4.58
edunvalvontajärjestöt	4.82
finanssiala	4.13
kansalaisjärjestöt	4.23
kauppa	4.59
kuluttaja	4.54
kunta- ja alueorganisaatiot	4.69
logistiikka	4.81
teollisuus/jalostus	4.70
tuotantopanosteollisuus (esim. energia, lannoitteet)	4.80
tuotekehitys	4.29
tutkimus	4.47
valtionhallinto	4.51
yhdistykset	4.59
Kaikkien vastausten keskiarvo	4.62

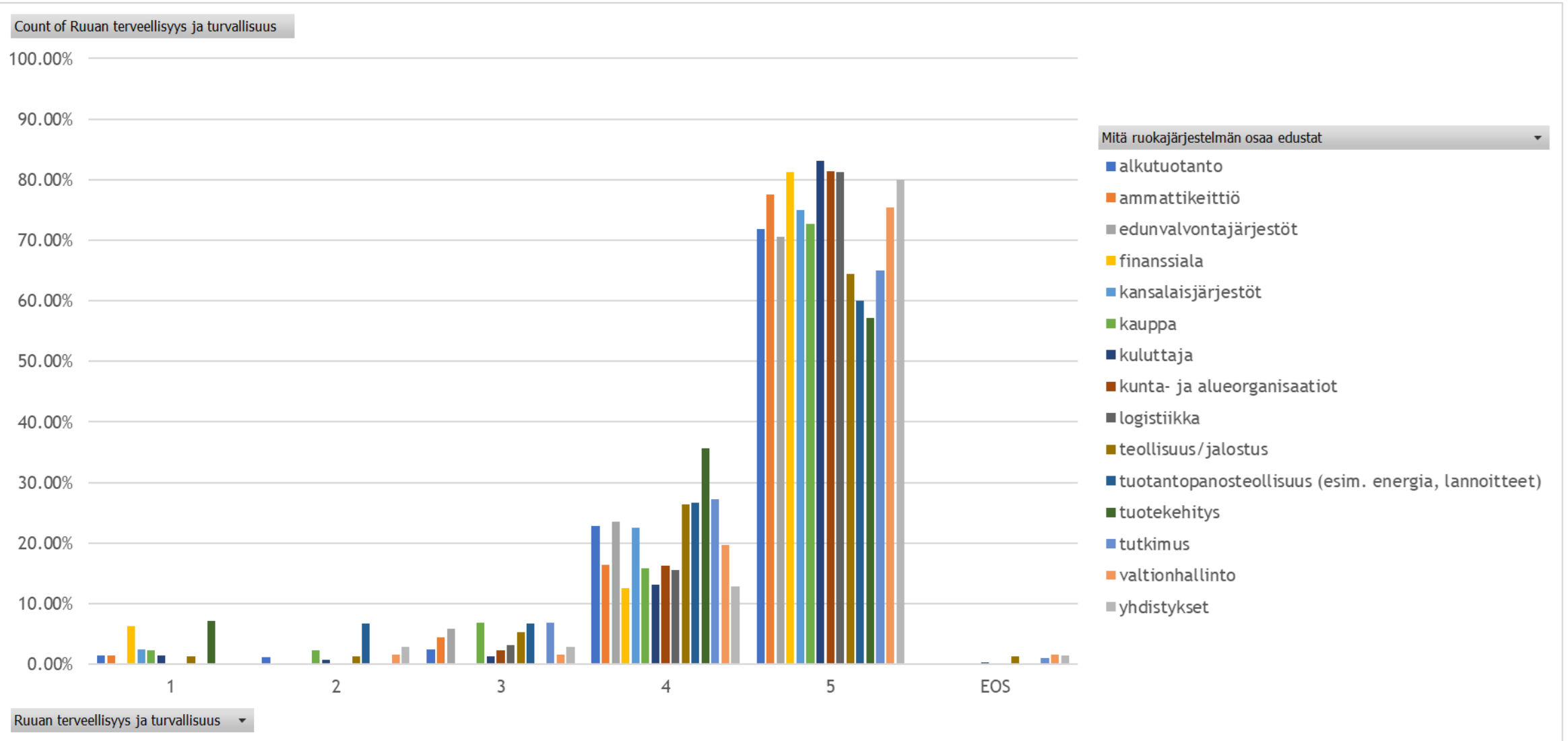
Rikas ruokakulttuuri

Rikas ruokakulttuuri, keskiarvo vastaajaryhmittäin

Vastaaja	Keskiarvo
alkutuotanto	3.51
ammattikeittiö	3.79
edunvalvontajärjestöt	3.41
finanssiala	3.25
kansalaisjärjestöt	3.50
kauppa	3.43
kuluttaja	3.58
kunta- ja alueorganisaatiot	3.56
logistiikka	3.69
teollisuus/jalostus	3.51
tuotantopanosteollisuus (esim. energia, lannoitteet)	3.60
tuotekehitys	3.57
tutkimus	3.70
valtionhallinto	3.41
yhdistykset	3.67
Kaikkien vastausten keskiarvo	3.63

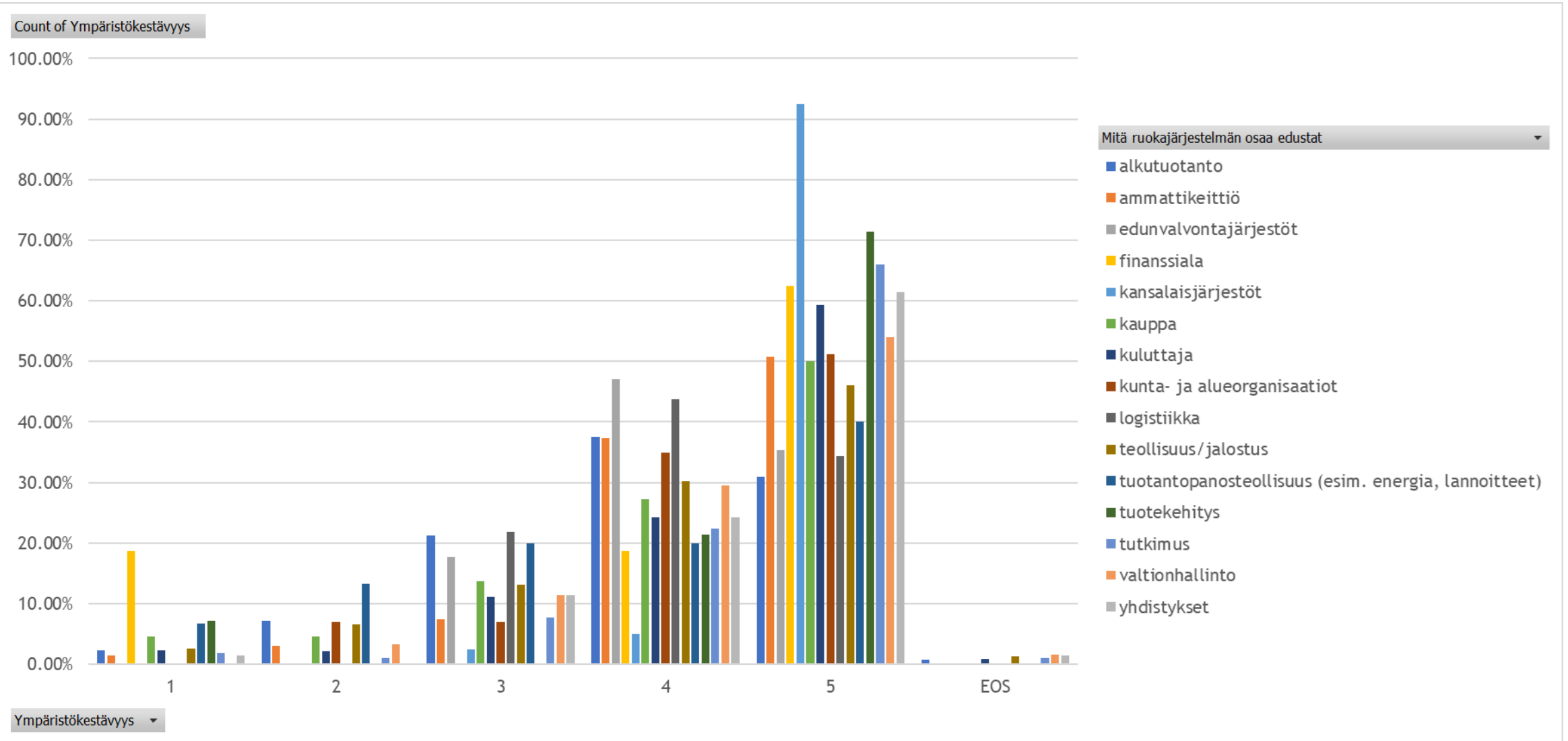
Ruuan terveellisyys ja turvallisuus

Ruuan terveellisyys ja turvallisuus, keskiarvo vastaajaryhmittäin

Vastaaja	Keskiarvo
alkutuotanto	4.62
ammattikeittiö	4.69
edunvalvontajärjestöt	4.65
finanssiala	4.63
kansalaisjärjestöt	4.68
kauppa	4.55
kuluttaja	4.75
kunta- ja alueorganisaatiot	4.79
logistiikka	4.78
teollisuus/jalostus	4.47
tuotantopanosteollisuus (esim. energia, lannoitteet)	4.40
tuotekehitys	4.36
tutkimus	4.54
valtionhallinto	4.64
yhdistykset	4.66
Kaikkien vastausten keskiarvo	4.71

Ympäristökestävyys

Ympäristökestävyys, keskiarvo vastaajaryhmittäin

Vastaaja	Keskiarvo
alkutuotanto	3.85
ammattikeittiö	4.33
edunvalvontajärjestöt	4.18
finanssiala	4.06
kansalaisjärjestöt	4.90
kauppa	4.14
kuluttaja	4.33
kunta- ja alueorganisaatiot	4.30
logistiikka	4.13
teollisuus/jalostus	4.07
tuotantopanosteollisuus (esim. energia, lannoitteet)	3.73
tuotekehitys	4.50
tutkimus	4.47
valtionhallinto	4.30
yhdistykset	4.40
Kaikkien vastausten keskiarvo	4.25

Korrelaatioista ryhmien välillä näkökulmissa

- Suuri keskimääräinen korrelaatio eri ryhmien välillä:
  - Huoltovarmuus ja omavaraisuus (0,96) ja Ruuan terveellisyys ja turvallisuus (0,99)
  - Vastaajat siis yksimielisimpiä näistä taustaryhmästä riippumatta
- Pieni keskimääräinen korrelaatio:
  - Elinkeinojen kannattavuus ja kilpailukyky ja Rikas ruokakulttuuri (0,92)

Näkökulma	Pienin korrelaatio muiden kanssa (keskiarvo)	Suurin korrelaatio muiden kanssa (keskiarvo)
Elinkeinojen kannattavuus ja kilpailukyky	Kansalaisjärjestöt (0,44)	Valtionhallinto (0,92)
Huoltovarmuus ja omavaraisuus	Kansalaisjärjestöt (0,86)	Ammattikeittiö (0,96)
Rikas ruokakulttuuri	Tuotekehitys (0,57)	Kunta- ja alueorganisaatiot (0,93)
Ruuan terveellisyys ja turvallisuus	Tuotekehitys (0,92)	Alkutuottajat (0,99)
Ympäristökestävyys	Logistiikka (0,77)	Kauppa (0,93)

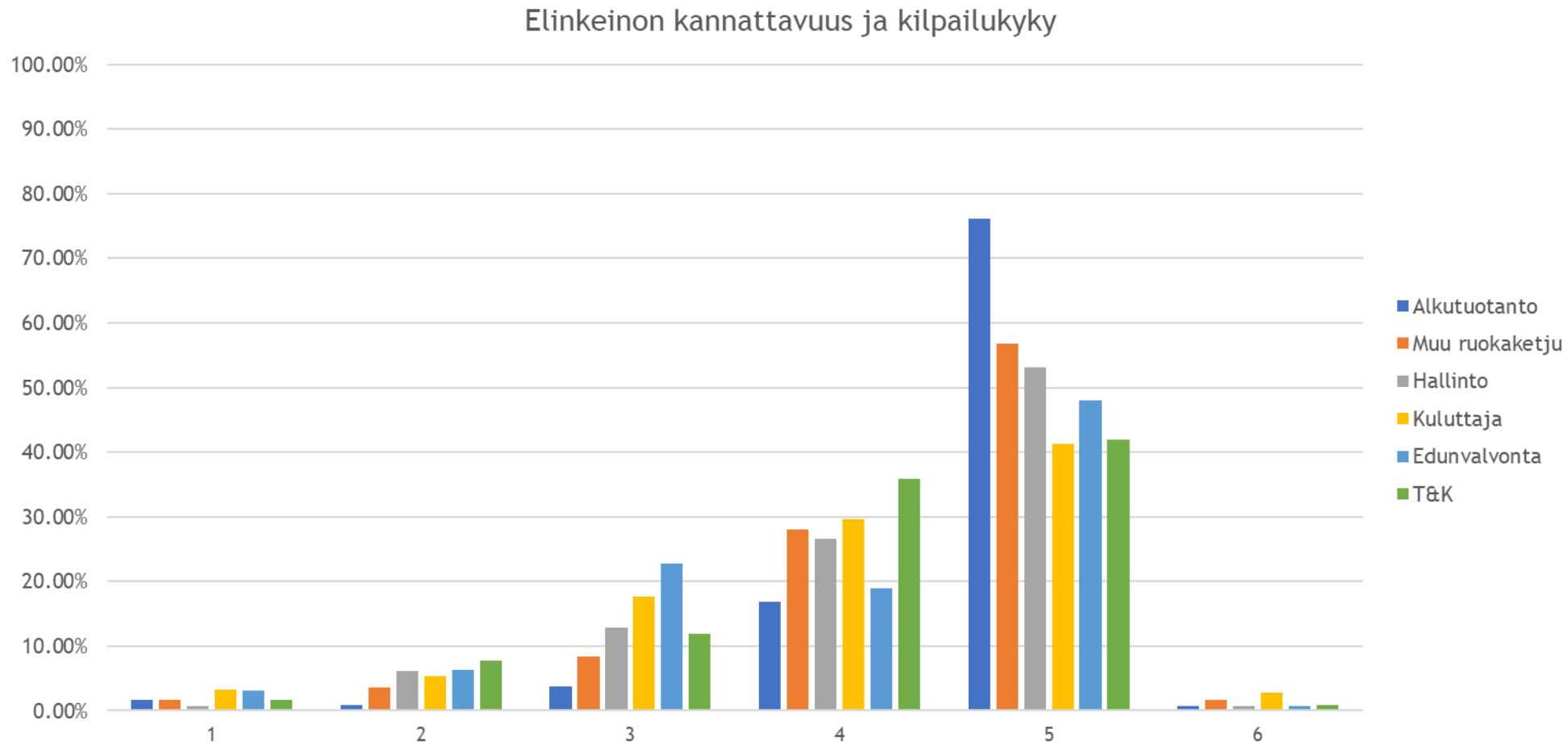
(Korrelaatio eri näkökulmien kultakin ryhmältä saamien suhteellisten frekvenssijakaumien välillä.)

”Jotain muuta?”

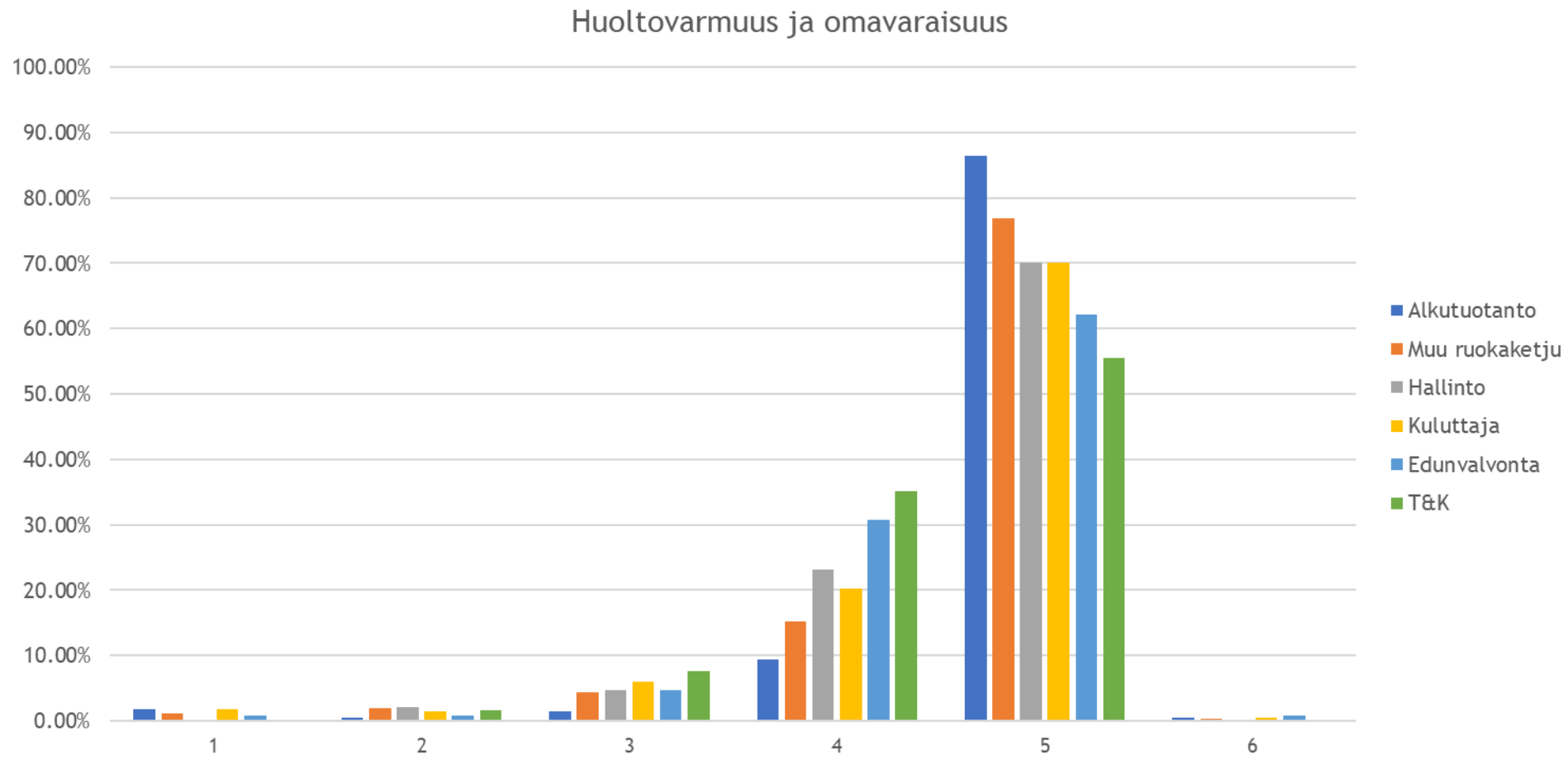
- Avovastauksia tähän 635 kpl
- Noudattavat samoja teemoja kuin muutkin avovastaukset
  - Esim. ”eettisyys” tai ”eläinten hyvinvointi/oikeudet” mainittu 168 vastauksessa eri variaatioin
  - ”Kotimaisuus” 75 kertaa

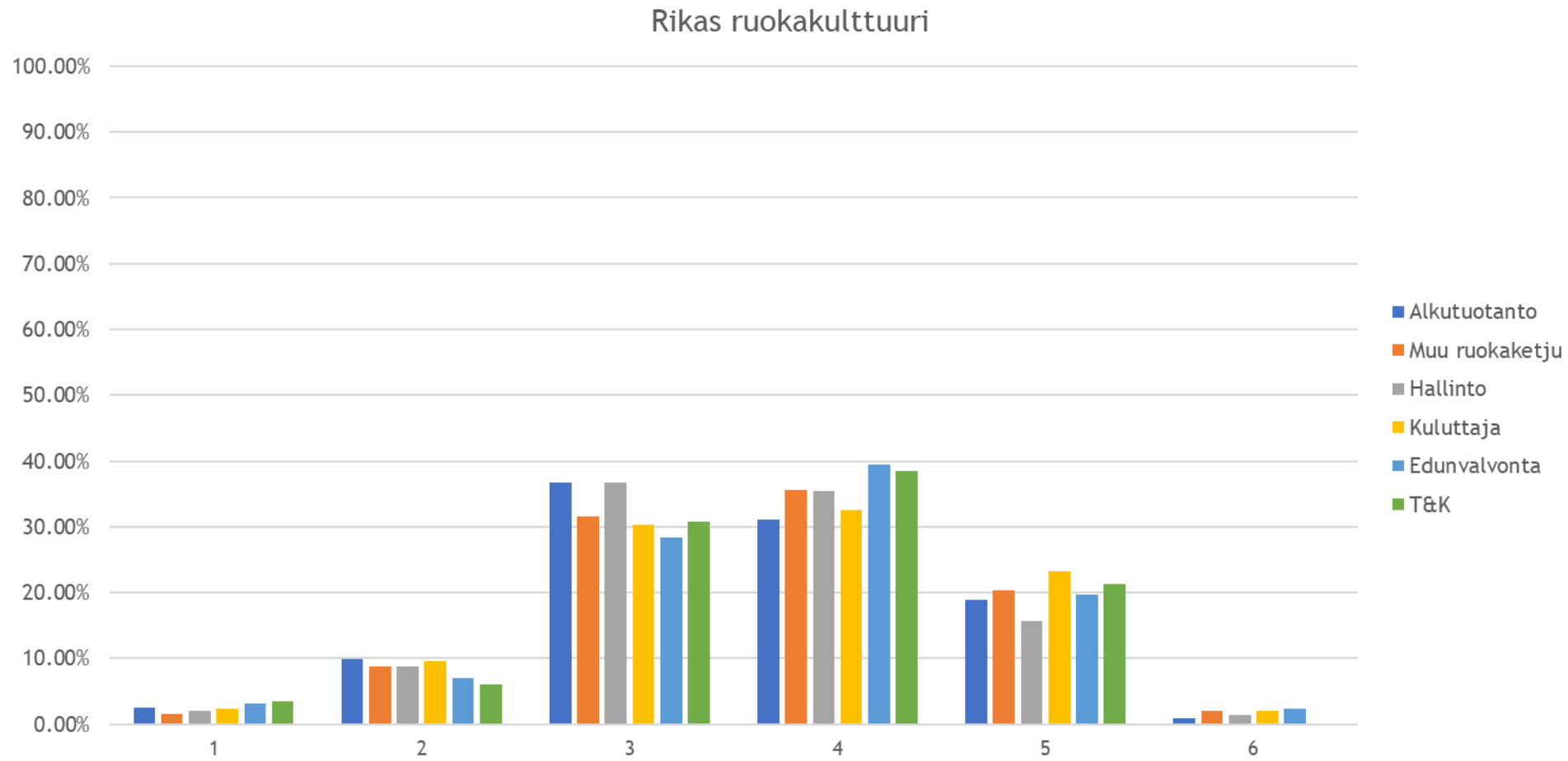
Elinkeinoon kannattavuus ja kilpailukyky 1

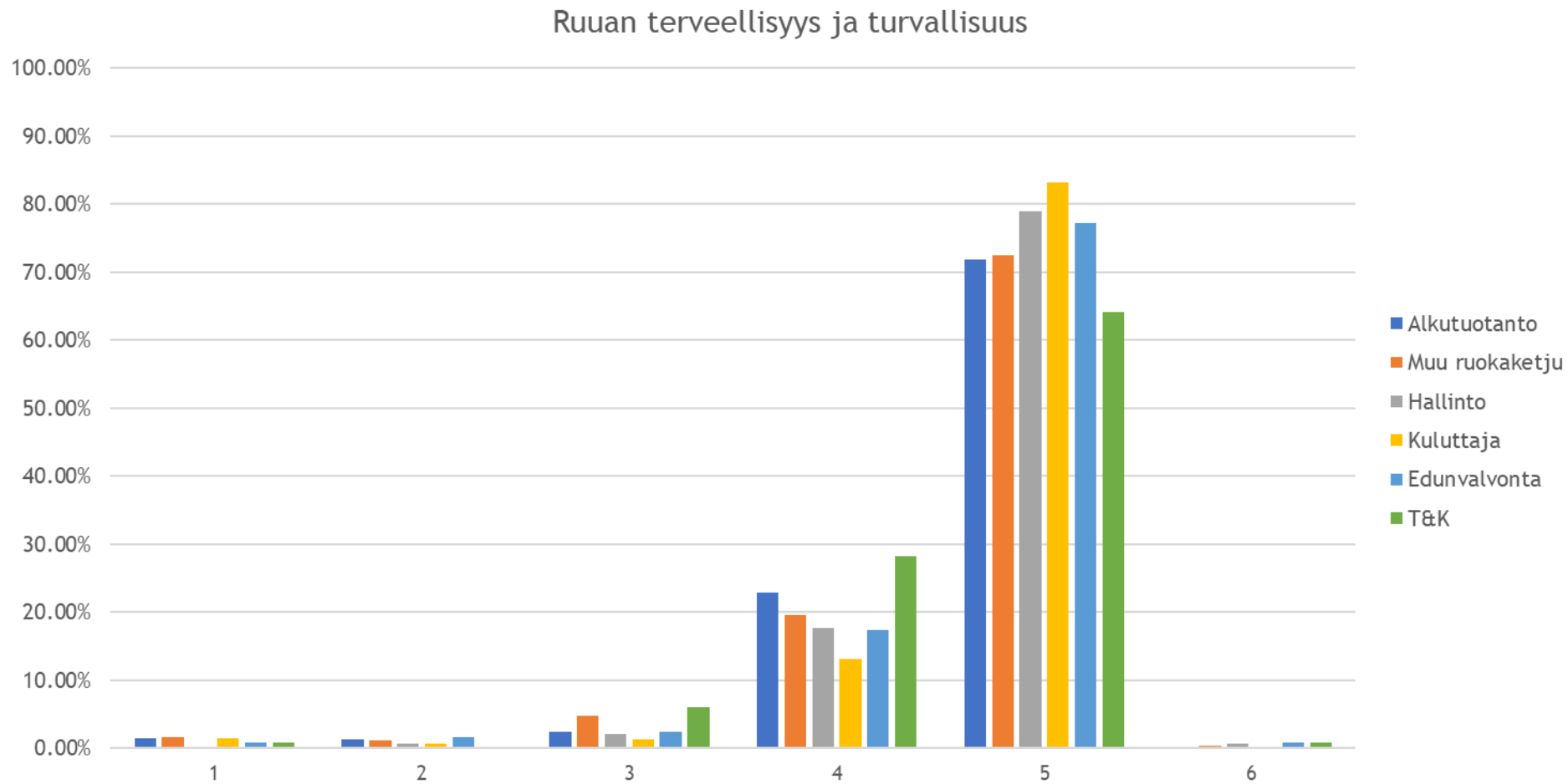
Huoltovarmuus ja omavaraisuus 1

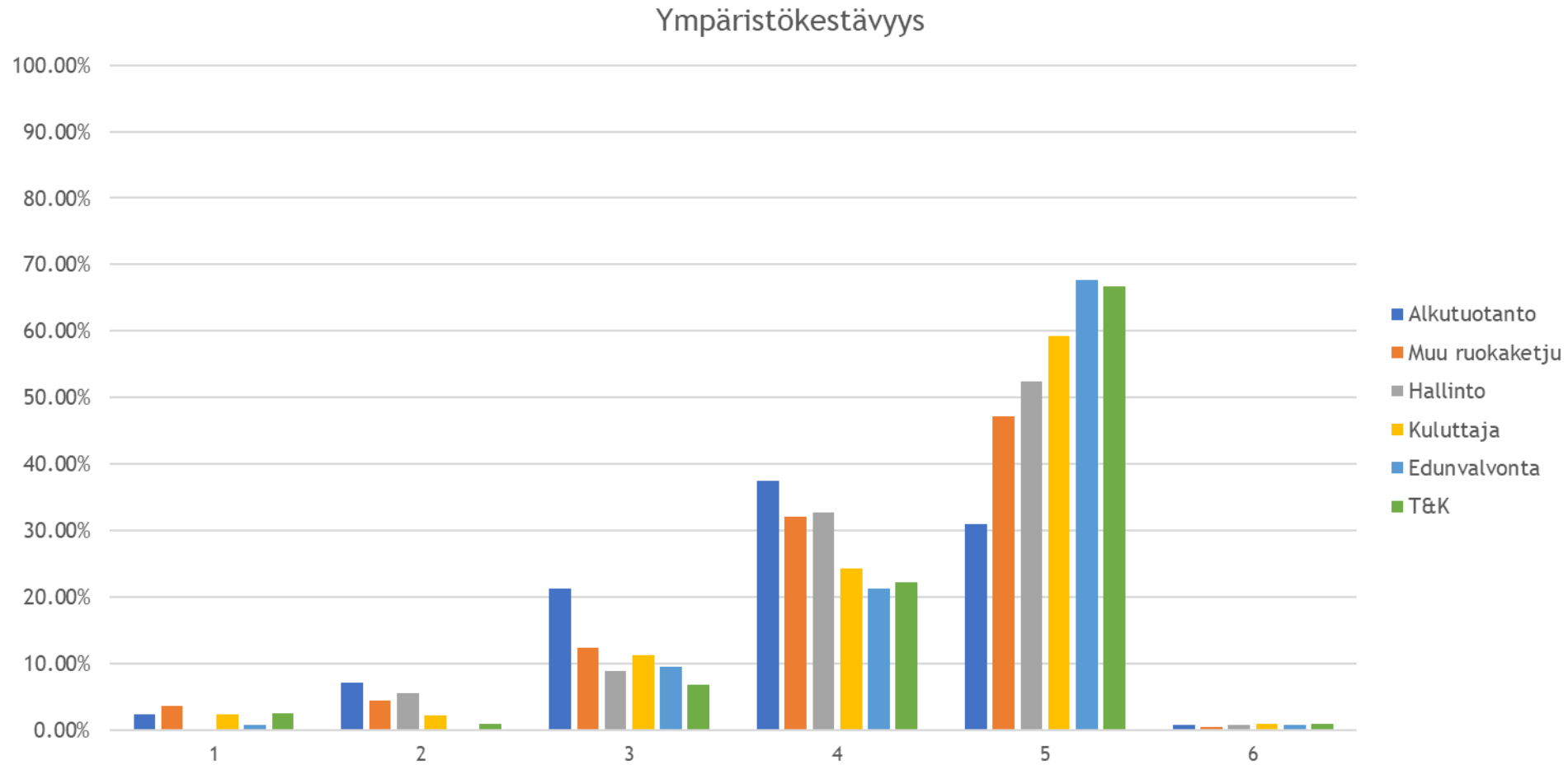
Rikas ruokakulttuuri 1

Ruuan terveellisyys ja turvallisuus 1

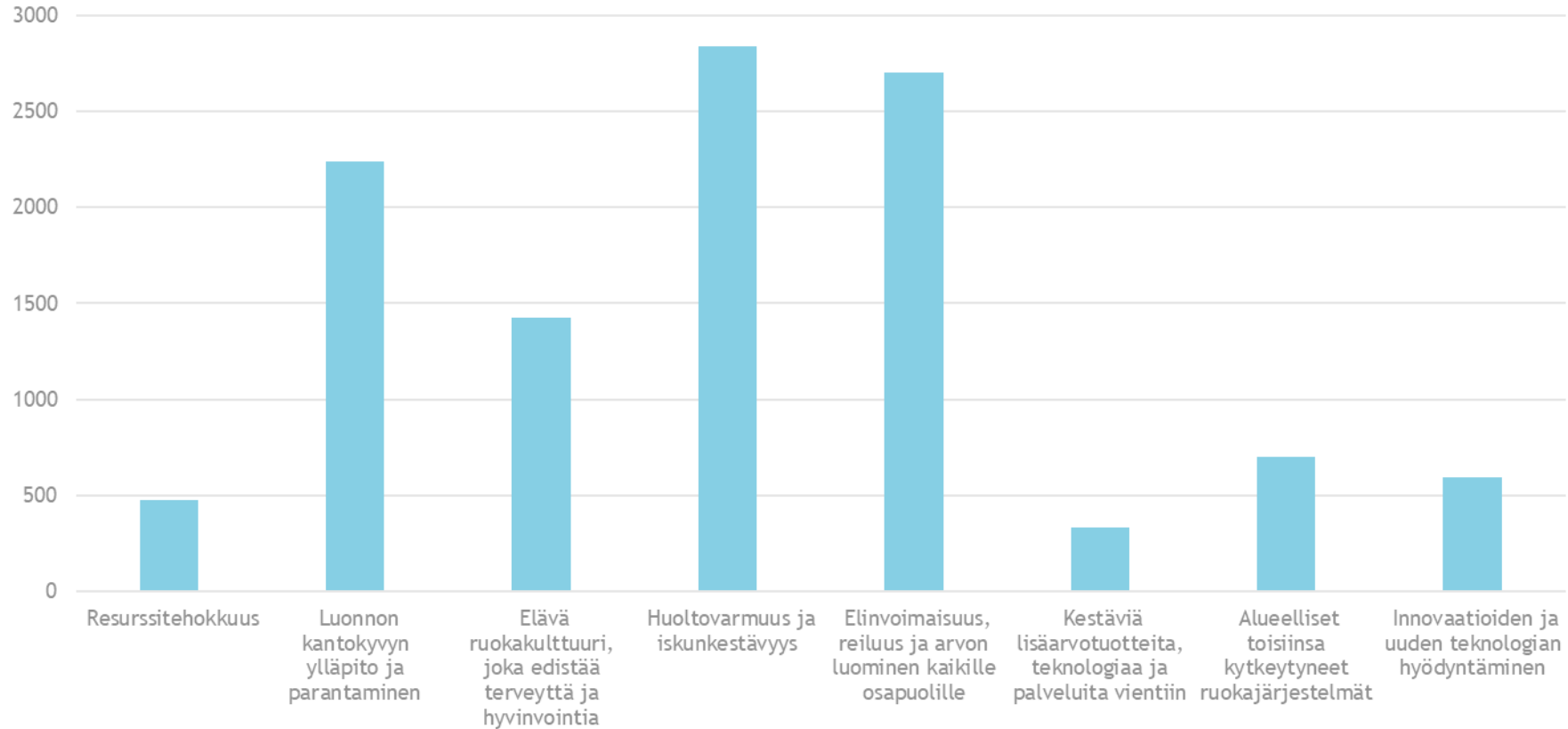

Ympäristökestävyys 1

Kvantitatiivinen kysymys 2: Valitse strategiatyössä tunnistetuista painopistealueista kolme tärkeintä suomalaisen ruokajärjestelmän 2040 kannalta:

Painopisteet, kaikki vastaajat

Aineistosta hahmottuneet diskurssit

Kasviproteiini-Suomi

Hyvinvoiva alkutuottaja

Vienti-Suomi

Terveellinen ruoka

Avainlippu-Suomi

Taustaksi

- Kyselyssä kaksi suurta taustaryhmää (kuluttajat ja alkutuottajat, yhteensä 83%) ja useita pieniä taustaryhmiä
- Diskurssit eivät noudata tiukasti taustamuuttujaryhmien rajoja
  - Alkutuottajat toki puhuvat alkutuottajien tilanteesta enemmän kuin muut, ja kuluttajat vastaavasti suhteellisesti vähemmän
  - Kuluttajat puhuvat ruuan sisällöstä suhteellisesti enemmän
  - Mikään aihe ei kuitenkaan ole puhtaasti jonkin vastaajaryhmän yksinoikeus

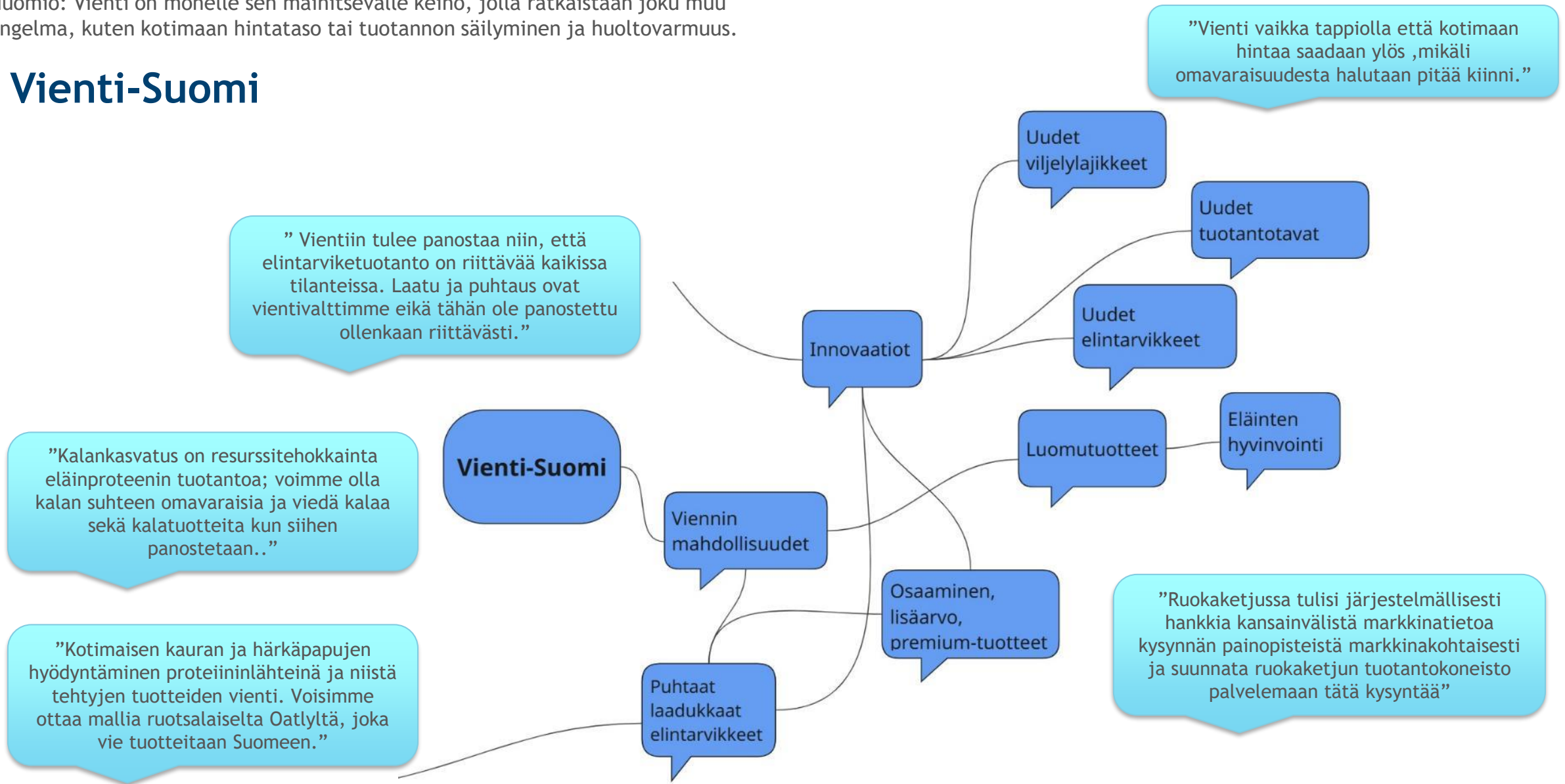
Diskursseille yhteisiä asioita

Yhteiset tavoitteet ja sanat:

- Huoltovarmuus
- Omavaraisuus
- Laadukkaat elintarvikkeet
- Lähiruoka
- Kotimainen ruoka
- Ympäristön hyvinvointi
- Alkutuottajien ja maaseudun hyvinvointi

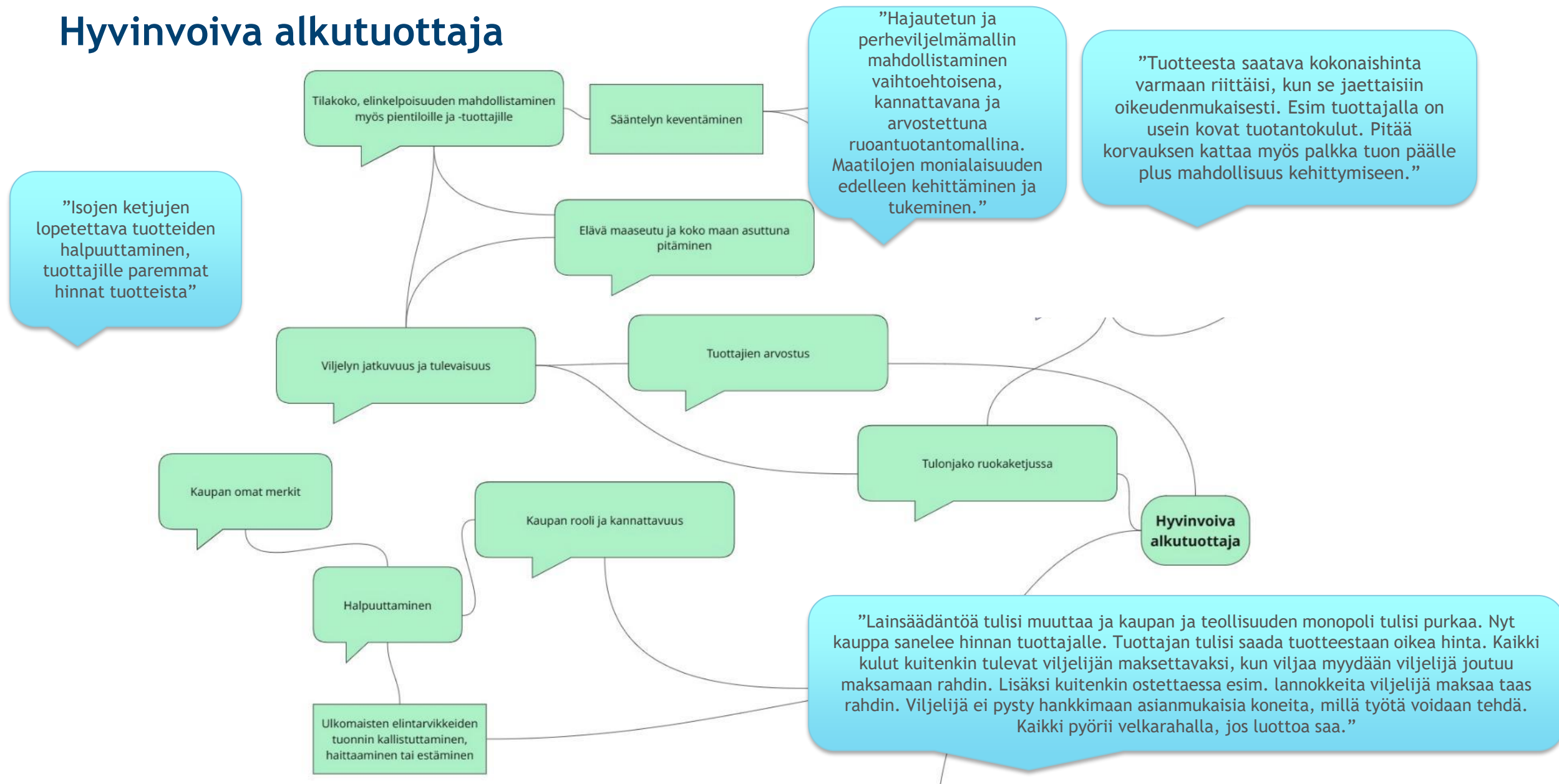
Huomio: Vienti on monelle sen mainitsevalle keino, jolla ratkaistaan joku muu ongelma, kuten kotimaan hintataso tai tuotannon säilyminen ja huoltovarmuus.

Vienti-Suomi

Hyvinvoiva alkutuottaja

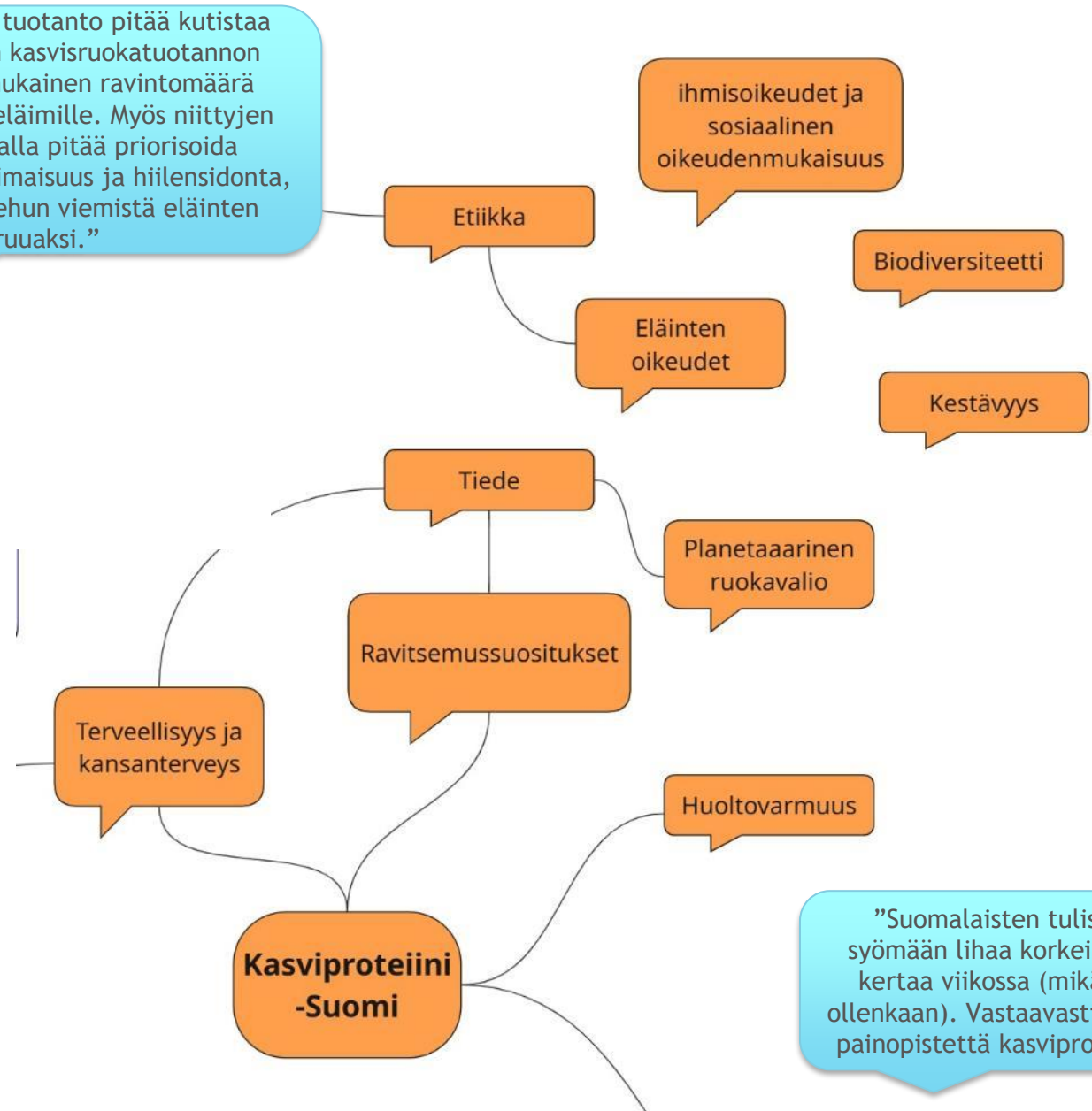

Kasviproteiini-Suomi

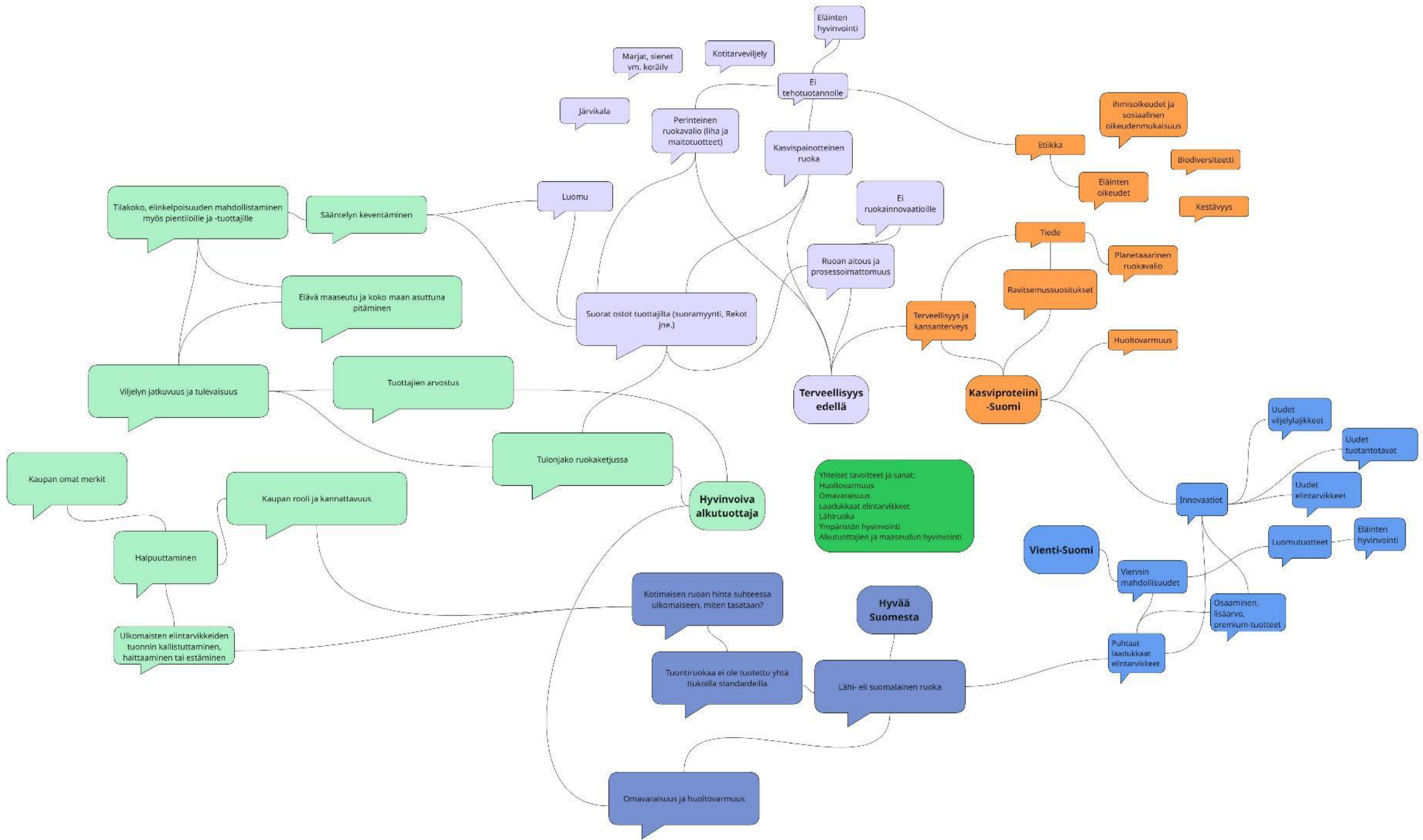
”Eläinperäinen tuotanto pitää kutistaa minimiin. Vain kasvisruokatuotannon hukka-tiljan mukainen ravintomäärä pitäisi syöttää eläimille. Myös niittyjen hoidon kohdalla pitää priorisoida maaperän elinvoimaisuus ja hiilensidonta, ennen niitty rehun viemistä eläinten ruuaksi.”

”Tuet pois saastuttavalta ja ihmisiä sairastuttavalta, maapinta-alaa tuhlaavalta ja eläinten kärsimystä ylläpitävältä eläintuotannolta, tukien siirto kohti kestävämpää ruoantuotantoa: linsit, herneet, pavut, hamppu jne..”

”Suomalainen ruokajärjestelmä tarvitsee lisää innovointia ja kannustusta kasviperäisten proteiinien kehitykseen ja sitä tukevaan alkutuotantoon. Lihantuotannon eettisiä ongelmista ja liiallisen lihankulutuksen haitoista sekä terveyden että ympäristön kannalta on uskallettava puhua avoimemmin.”

”Suomalaisten tulisi siirtyä syömään lihaa korkeintaan pari kertaa viikossa (mikäli syövät ollenkaan). Vastaavasti suurempaa painopistettä kasviproteiineille.”

Eri tavoitteiden edistämiseksi esitetään monia samoja keinoja

- Sääntelyn lisääminen: Tullit, verotus, kieltäminen
- Sääntelyn keventäminen: Erityisesti alkutuotannossa, pienjalostuksessa ja suoramyyynnissä
- Tukeminen: Uudet tuet halutuille asioille tai vanhojen ottaminen pois ei-halutuilta, hintaan vaikuttaminen
- Joukkoruokailuihin vaikuttaminen, erityisesti julkisen sektorin ostot ja siellä erityisesti kouluruokailu
- Osaamisen kehittäminen ja tutkimuksen edistäminen
- Tiedottaminen ja valistaminen

Asioita joille ei löydy juurikaan tukijoita tai ymmärtäjiä

- Nykytila
- Tilakokojen aktiivinen kasvattaminen
- Tehokkuutta maksimoiva eläintuotanto
- Elintarvikeketjun markkinaehtoinen ohjautuminen
- Kaupan rooli ruokaketjussa
- Tuontiruoka
- Halpuuttaminen, josta on tullut jo oma kirosanansa
- Ero EU:sta (!)

Muita havaintoja aineistosta

- Tiede, tutkimus, tekninen edistys, innovaatiot ja muut kovat argumentit ovat käytössä puhuttaessa kasviproteiinien puolesta
- Perinteet, aitous, prosessoimattomuus ja lisäaineiden välttäminen ovat enemmän tunneasioita ja useammin argumentteja eläintalouden ja sen tuotteiden puolesta
- Jos tarinassa on vastaajille konna, se on kauppa, joka myy vääränlaista ruokaa väärään hintaan ostettuaan sen ensin väärästä paikasta väärällä hinnalla
- Vastaajat ovat tietysti valikoitunut joukko ruuasta, ruokaketjusta ja ruokastrategiasta kiinnostuneita, ja heidän toiveensa ja ratkaisunsa saattavat olla jyrkkiä, yksisilmäisiä ja vaikeita toteuttaa, mutta ainakin he suhtautuvat aiheeseen intohimoisesti

Kommentoinnin määrä

- Vastaajia yhteensä 3768
- Avovastauksia jättäneitä 2692
- Keskimääräinen vastaaja jätti tekstiä:
  - Keskimäärin 310 merkkiä jos lasketaan mukaan nolla avovastausta jättäneet
  - 435 merkkiä jos lasketaan vain avovastauksia jättäneet
  - Eniten avovastauksia jättänyt vastaaja kirjoitti 2768 merkkiä

Ryhmä	Vastaajia	Avovastauksia jättäneitä, määrä/%	Merkkejä avovastauksissa yht./vastaaja Keskiarvo, nollarivit mukana	Merkkejä avovastauksissa yht./vastaaja Keskiarvo ilman nollarivejä
alkutuotanto	813	571 / 70.23%	295	421
ammattikeittiö	67	52 / 77.61%	292	376
edunvalvontajärjestöt	17	15 / 88.24%	644	730
finanssiala	16	14 / 87.50%	518	592
kansalaisjärjestöt	40	38 / 95.00%	736	775
kauppa	44	32 / 72.73%	230	316
kuluttaja	2314	1606 / 69.40%	273	393
kunta- ja alueorganisaatiot	86	74 / 86.05%	502	584
logistiikka	32	17 / 53.13%	136	256
teollisuus/jalostus	76	57 / 75.00%	393	524
tuotantopanosteollisuus (esim. energia, lannoitteet)	15	11 / 73.33%	439	598
tuotekehitys	14	13 / 92.86%	606	652
tutkimus	103	83 / 80.58%	599	743
valtionhallinto	61	50 / 81.97%	469	572
yhdistykset	70	59 / 84.29%	531	630

Kommentointiaktiivisuus, mainittujen aiheiden määrä ryhmittäin

Ryhmä	Osuus vastaajista	Osuus tageista	Yli/ali
alkutuotanto	21.58%	19.56%	Ali
ammattikeittiö	1.78%	1.77%	Neutraali
edunvalvontajärjestöt	0.45%	0.67%	Yli
finanssiala	0.42%	0.61%	Yli
kansalaisjärjestöt	1.06%	2.11%	Yli
kauppa	1.17%	1.07%	Ali
kuluttaja	61.41%	58.71%	Ali
kunta- ja alueorganisaatiot	2.28%	3.33%	Yli
logistiikka	0.85%	0.52%	Ali
teollisuus/jalostus	2.02%	2.07%	Neutraali
tuotantopanosteollisuus (esim. energia, lannoitteet)	0.40%	0.38%	Neutraali
tuotekehitys	0.37%	0.53%	Yli
tutkimus	2.73%	3.88%	Yli
valtionhallinto	1.62%	2.08%	Yli
yhdistykset	1.86%	2.71%	Yli

- Yli=Vastaajaryhmä tuotti enemmän kuin suhteellisen osuutensa aiheitageja, eli käsitteli vastauksissaan useampia asioita.
- Ali=Vastaajaryhmä tuotti vähemmän kuin suhteellisen osuutensa aiheitageja.

Mitkä diskurssit inspiroivat mitäkin ryhmiä?

- Laskelman lähtökohtana kunkin vastaajaryhmän vastausten osuus kaikista aihetageista
- Tämä on ”odotusarvo” sille, miten paljon heidän vastauksillaan olisi kuhunkin diskurssiin laskettuja aihetageja jos he olisivat antaneet tasaisesti kaikkiin diskursseihin liittyviä vastauksia
- Luonnollisesti kaikki aiheet eivät ole kaikille ryhmille yhtä tärkeitä
- Seuraavan sivun taulukossa ylitys tai alitus mainintojen määrässä on merkitty (”yli/alipainossa”), jos sen osuus poikkeaa enemmän kuin yhden keskihajonnan verran odotusarvosta

Eri diskurssien painotus eri taustaryhmillä

	AVAINLIPPU-SUOMI	HYVINVOIVA ALKUTUOTTAJA	KASVI-PROTEIINI-SUOMI	TERVEYS EDELLÄ	VIENTI-SUOMI	YMPÄRISTÖ
alkutuotanto		Ylipainossa	Alipainossa			
ammattikeittiö	Ylipainossa					
edunvalvontajärjestöt	Ylipainossa		Alipainossa			Alipainossa
finanssiala			Ylipainossa	Alipainossa		
kansalaisjärjestöt		Alipainossa	Ylipainossa			
kauppa			Ylipainossa	Alipainossa	Alipainossa	
kuluttaja		Alipainossa	Ylipainossa			
kunta- ja alueorganisaatiot						Ylipainossa
logistiikka		Ylipainossa				
teollisuus/jalostus			Alipainossa		Ylipainossa	
tuotantopanosteollisuus (esim. energia, lannoitteet)			Alipainossa	Ylipainossa		Ylipainossa
tuotekehitys		Alipainossa				
tutkimus						Ylipainossa
valtionhallinto					Ylipainossa	Ylipainossa
yhdistykset					Ylipainossa	

Diskurssien painotus yhdistetyillä taustaryhmillä

	AVAINLIPPU-SUOMI	HYVINVOIVA ALKUTUOTTAJA	KASVIPROTEIINI-SUOMI	TERVEYS EDELLÄ	VIENTI-SUOMI	YMPÄRISTÖ
Alkutuotanto		Ylipainossa		Alipainossa		
Muu ruokaketju	Ylipainossa			Alipainossa		
Hallinto					Ylipainossa	Ylipainossa
Kuluttaja		Alipainossa	Ylipainossa			
Edunvalvonta					Ylipainossa	
T&K						Ylipainossa